

Erthygl 1 – Pedair siop yng Nghasnewydd ar gau am werthu tybaco anghyfreithlon

Mae pedair siop yng Nghasnewydd wedi cau am dri mis ar ôl cael eu canfod i fod yn rhan o werthu tybaco anghyfreithlon.

Cafodd y siopau orchmynion cau ymddygiad gwrthgymdeithasol tri mis a gyhoeddwyd gan Ynadon Gwent ym mis Awst.

Bydd Superstore (141 Commercial Street), Jacob's Grocery Store (61 Commercial Street), Marchnad Mini Maleek (61 Commercial Road), a Food Store (155 Commercial Road) i gyd ar gau tan fis Tachwedd.

Roedd Food Store wedi herio'r gorchymyn cau ond roedd yn aflwyddiannus.

Daw'r cau hyn ar ôl i deuddeg siop yn y ddinas sy'n cael gorchmynion cau ar ôl i swyddogion safonau masnach eu dal yn gwerthu tybaco anghyfreithlon yn nhri mis cyntaf 2022.

Yr amcangyfrif oedd y bydd cau'r safle wedi atal tua £375,000 mewn gwerthiant tybaco anghyfreithlon. Yn dilyn cau'r ffigyrau diweddaraf, mae'r ffigwr hwnnw bellach wedi codi i fwy na £500,000, meddai Cyngor Casnewydd.

Yn ôl arolwg gan y grŵp di-elw Action on Smoking and Health Wales (ASH Cymru) mae'r farchnad dybaco anghyfreithlon yn ffurfio 15 y cant o'r holl werthiannau tybaco yng Nghymru, gyda nifer uwch o achosion mewn cymunedau difreintiedig.

"Gwyddom fod tybaco anghyfreithlon â chysylltiadau â throeddau cyfundrefnol difrifol," meddai datganiad gan ASH Cymru. "Efallai y bydd gwerthu tybaco anghyfreithlon yn ymddangos yn ddiniwed i ddechrau, ond os ydych chi'n edrych heibio'r gwerthwyr ac yn edrych ymhellach i fyny'r gadwyn gynhyrchu, mae lle i ariannu gweithgarwch troseddol difrifol.

"Mae gwerthiant tybaco anghyfreithlon wedi bod yn hysbys i ariannu drwgweithredwyr cyffuriau a hyd yn oed masnachu pobl.

"Mae'n borth mynediad i blant. Mae gwerthwyr yn aml yn targedu plant trwy werthu sigarêts yn unigol a/neu am brisiau rhad.

"Yn olaf, nid yw prisiau rhad a diffyg rhybuddion iechyd yn helpu ysmygwyr i roi'r gorau iddi."

Cafodd yr ymchwiliadau i'r cau diweddaraf eu harwain gan dîm safonau masnach y cyngor gyda chefnogaeth Heddlu Gwent, Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan, ASH Cymru, Tân ac Achub De Cymru, Casnewydd NOW, Tollau a Thollau EM, cynrychiolwyr o'r diwydiant tybaco a swyddogion o Operation CeCe, tîm safonau masnach arbenigol sy'n mynd i'r afael â thybaco anghyfreithlon.

"Mae pob tybaco yn niweidiol, ond mae tybaco anghyfreithlon yn ei gwneud hi'n haws i blant ddechrau ysmegu. Anaml y mae gwerthwyr yn poeni pwy maen nhw'n gwerthu iddo ac yn gallu chwarae rhan fawr wrth ddechrau caethiwed oes.

Argus De Cymru Medi

Erthygl 2 – Targeddu ar fasnach tybaco anghyfreithlon yn Wrecsam

Mae cryn dipyn o dybaco anghyfreithlon wedi'i feddiannu gan Swyddogion Safonau Masnach gyda chefnogaeth Heddlu Gogledd Cymru o wahanol leoliadau ar draws Wrecsam.

Wrth siarad yn sgil yr ymgyrch, dywedodd Arweinydd Safonau Masnach a Thrwyddedu, Roger Mapleson o Wasanaeth Diogelu'r Cyhoedd Wrecsam: "Mae tybaco anghyfreithlon yn fygythiad oherwydd fod y gost isel a'i argaeledd yn ei gwneud hi'n hawdd i blant gael sigarêts a pheryglu caethiwed oes i dybaco ac mae'n ei gwneud hi'n anoddach i ysmygwyr presennol roi'r gorau iddi.

"Dyw gwerthwyr tybaco anghyfreithlon ddim yn poeni i bwy maen nhw'n gwerthu ac mae plant sydd ddim yn ysmegu ac darged proffidiol."

Yn y DU ac yng Nghymru, ysmegu yw'r un achosion mwyaf o farwolaethau cynamserol gyda thua 5,500 o bobl yn marw bob blwyddyn gyda llawer mwy o salwch ac anabledau tymor hir yn dod oherwydd yr arfer.

Er bod cyfraddau ysmegu yng Nghymru a gweddill y DU wedi bod yn gostwng yn gyson dros y blynyddoedd diwethaf,

mae tua 30 o blant yn dechrau ysmegu bob dydd yng Nghymru.

Ychwanegodd Mr Mapleson: "Mae o leiaf 1 o bob 3 o bobl ifanc sy'n arbrofi gydag ysmegu yn y pen draw gyda dibyniaeth hirdymor. Mae'r rhan fwyaf o ysmygwyr sy'n oedolion eisiau rhoi'r gorau iddi, ond mae'n hawdd cael sigarêts rhad yn demtasiwn ac anodd i'w gwrthsefyll o ystyried natur hynod gaethiwus tybaco.

"Rydyn ni angen help y gymuned leol i daclo tybaco anghyfreithlon a'i yrru allan o gymunedau lleol. Mae'n cael ei gyflenwi fel rhan o weithgaredd troseddol cyfundrefnol sy'n gysylltiedig â gweithgarwch troseddol eraill gan gynnwys cyflenwi cyffuriau anghyfreithlon, smyglo a chaethwasiaeth fodern"

Mae Ymgyrch Cece yn dilyn cyrchoedd blaenorol dros y 18 mis diwethaf i dargeddu cyflenwad y tybaco sydd wedi'i wahardd yn y gymuned gyda'r bwriad o ymaffael yn y cynhyrchion, gan amharu ar y farchnad ac yna camau cyfreithiol priodol i werthwyr brawychus.

Dywedodd y Cynghorydd Terry Evans, aelod arweiniol dros gynllunio a diogelu'r cyhoedd: "Os ydych yn gweld, neu'n gwybod am dybaco rhad yn cael ei werthu mewn siopau, tai preifat, mewn tafarndai neu'r gweithle neu trwy'r cyfryngau cymdeithasol plis helpwch i warchod ein cymunedau a rhoi gwybod amdano.

Yr Arweinydd, Medi

Erthygl 3 – Cŵn sniffer yn dod o hyd i dybaco wedi'i guddio mewn rhan o nenfwd cudd a oergelloedd siopau mewn 140,000 o sgam sigaréts anghyfreithlon

Defnyddiwyd cŵn sniffer tybaco arbenigol i leoli manau cuddio cudd yn cael eu defnyddio gan berchnogion siopau bwyd i guddio helpa enfawr o sigaréts anghyfreithlon a ffug.

Fe wnaeth ymchwilyr ddod o hyd i swm enfawr o dybaco anghyfreithlon sy'n cael ei redeg fel busnes o siop fwyd, mae'r llys wedi clywed.

Helpodd cŵn sniffer arbenigol i leoli rhannau storio cudd yn y siop ac fe gafodd cyfanswm o tua 140,000 o sigaréts anghyfreithlon a ffug eu hadfer ynghyd â 20kg o dybaco rholio. Parhaodd y cwpl oedd yn rhedeg y siop gyda'r sgam hyd yn oed ar ôl cyfres o gyrchoedd gan safonau masnach a swyddogion refferniw.

Mae perchen y siop, Jamal Karimi, wedi cael ei garcharu am 38 mis - ond mae ei bartner Simona Adamova allan o'r wlad ar hyn o bryd ac yn byw yn y Weriniaeth Tsiec ac nid yw'n hysbys pryd y bydd yn dychwelyd.

Llys y Goron Abertawe roedd siop fwyd Pwyliaid Stokrotka yng nghanol dinas **Abertawe** yng nghanol "masnach sylweddol o ran tybaco anghyfreithlon".

Mewn cyfres o gyrchoedd dywedodd Lee Reynolds, sy'n erlyn, fod swyddogion safonau masnach cyngor Abertawe a swyddogion o Gyllid a Thollau EM yn cael eu cynnal dros bron i 12 mis cipiwyd symiau mawr o sigaréts a thybaco anghyfreithlon o siop Mansel Street ac o gerbydau oedd wedi parcio y tu allan iddi. Roedd y sigaréts naill ai'n "wynion anghyfreithlon" – sigaréts heb unrhyw frandio – neu fersiynau ffug o frandiau adnabyddus.

Dywedodd ar sawl achlysur bod cŵn sniffer arbenigol yn cael eu defnyddio yn y chwiliadau ac fe wnaethon nhw helpu i ddatgelu nifer o ardaloedd storio wedi'u cuddio yn y siop gan gynnwys un mewn cabinet oergell ac un yn y gwagle nenfwd yn y toiledau - yr olaf ohonynt â'i lifft trydanol ei hun ar gyfer cael mynediad i'r nwyddau pan oedd angen.

Adnodd 11c. Erthygl 3

Clywodd y llys bod Karimi, sy'n 44 oed, yn bresennol yn ystod nifer o'r chwiliadau ond rhoddodd enwau ffug i ymchwilyr wrth gael eu cyfweld a gwadu unrhyw wybodaeth am y manau cuddio. Ar un achlysur daeth y swyddogion o hyd i nifer fawr o dybaco mewn Range Rover oedd wedi parcio ger y siop. Gwadodd y diffynnydd mai'r cerbyd oedd ei un er bod lluniau CCTV o'r bore hwnnw yn dangos ei fod yn ei yrru.

Yn ogystal, cynhaliodd swyddogion chwiliad o'i dŷ yn ardal Townhill yn Abertawe ac adennill mwy o gynnyrch tybaco anghyfreithlon - 27,000 o sigarêts a 5kg o dybaco oedd yn cael ei storio mewn siwtiau - ynghyd â £2,755 mewn arian parod. Gwadodd y diffynnydd mai ef oedd perchen yr eitemau, a dywedodd ei fod ond yn eu storio ar gyfer ffrind o Wlad Pwyl yn gyfnewid am £40. Gwadodd hefyd ei fod wedi rhoi enwau ffug yn flaenorol.

Dywedodd Mr Reynolds fod cyfanswm o tua 140,000 o sigarêts anghyfreithlon a 20kg o dybaco rholio wedi eu meddiannu ac roedd hi'n amlwg bod y fasnach mewn tybaco anghyfreithlon wedi parhau hyd yn oed tra bod ymchwiliad yn cael ei gynnal i'r siop a'i pherchnogion. Dywedodd y bargyfreithiwr fod gwerth y cynnyrch a atafaelwyd tua £176,000 ond doedd dim modd rhoi ffigur ar faint o arian roedd wedi'i wneud dros y

misoedd o gynnyrch tebyg a faint oedd wedi'i werthu mewn gwirionedd. Dywedodd: "Roedd hon yn fasnach hir a chdir yn broffidiol iawn."

Dywedodd y recordydd ei fod yn fodlon bod Karimi ac Adamova yn rhan o'r digwyddiad ond mai'r diffynnydd oedd ar hyn o bryd gerbron y llys oedd yr un oedd yn dal yr awenau. Dywedodd: "Roedd hyn yn ymgais benderfynol gennych chi a'ch partner i wneud arian. Roeddech chi'n cael eich arwain gan drachwant."

Gan roi gostyngiad o 20% i'r diffynnydd am ei ble euog, a gafodd ei gofrestru yn fuan cyn iddo fod i sefyll ei brawf, fe wnaeth y cofnodwr ei ddedfrydu i 38 mis yn y carchar. Bydd Karimi yn gwasanaethu hyd at hanner y cyfnod hwnnw dan glo cyn cael ei ryddhau ar drwydded dan gynllun rhyddhau cynnar llywodraeth y DU i wasanaethu'r gweddill yn y gymuned. Mae Adamova, sy'n 43 oed, eisoes wedi pledio'n euog i dwyll ac fe fydd yn cael ei ddedfrydu'n ddiweddarach.

Cymru Ar-lein, Mai

Erthygl 4 – Cipio 99 miliwn o sigarêts mewn lori wrth i Gymro gael ei arestio

Darganfuwyd 99 miliwn o sigarêts yng nghefn y lori, a oedd wedi cael eu cludo trwy'r Emiradau Arabaidd Unedig (UAE)

Mae Llu'r Ffiniau wedi datgelu bod ei swyddogion wedi dod o hyd i'r 'haul' mwyaf erioed o sigarêts anghyfreithlon i'r DU ar ôl ymafael mewn lori ym Mhorthladd Hull. Yn ôl y llu, darganfuwyd 99 miliwn o sigarêts anghyfreithlon yng nghefn y lori, a oedd wedi'u cludo trwy'r Emiradau Arabaidd Unedig (UAE).

Mae 'Hull Live' wedi dweud bod y digwyddiad wedi digwydd ar 1 Mehefin ond dim ond nawr mae Cyllid a Thollau EM wedi'i gadarnhau. Cafodd dyn 57 oed o dde Cymru ei arestio ym mis Gorffennaf mewn cysylltiad â'r ymgyrch ac fe gafodd ei ryddhau ar fechnïaeth, tra bod dyn arall o ardal Birmingham wedi cael ei gyfweld dan rybudd. Mae ymchwiliadau'n parhau.

Dywedodd Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi bod y dreth ddi-dâl ar y sigarêts yn werth tua £44m. Ymhlith y brandiau a ddangoswyd mewn lluniau o'r llwyth roedd Marshall a Mayfair.

Dywedon nhw fod ci canfod tybaco'r Border Force wedi helpu i ddatgelu'r sigarêts anghyfreithlon, oedd yn llawn dop o fewn wyth

cynhwysydd llongau. Roedd y llwyth wedi'i ddisgrifio fel 'boncyffion bedw' a'u cludo drwy'r Emiradau Arabaidd Unedig ar ddogfennau mewnforio.

Dywedodd Anthony Usher, Dirprwy Gyfarwyddwr, Gwasanaeth Ymchwilio i Dwyll, CThEM:

"Dyma'r ymgyrch unigol mwyaf o sigarêts a wnaed erioed mewn porthladd yn y DU - a byddai ein strydoedd wedi dioddef llifogydd gyda nhw pe na baent wedi cael eu darganfod.

"Rydym yn benderfynol o ddileu twyll tybaco drwy weithio'n agos gyda phartneriaid yn y DU ac yn rhyngwladol i ddod â'r rhai sy'n gyfrifol am gyfiawnder.

"Mae sigarêts rhad yn dod ar gost gan eu bod yn aml yn ariannu troseddau cyfundrefnol a gweithgarwch anghyfreithlon arall sy'n achosi niwed gwirioneddol i'n cymunedau, fel cyffuriau, gynnau a masnachu pobl.

Cymru Arlein, Hydref